

ФІНАНСОВО-ПРАВОВА РЕАКЦІЯ СТРАХОВОГО СЕКТОРУ НА ЗАТОПЛЕННЯ ОДЕСИ 30 ВЕРЕСНЯ 2025 РОКУ

У сучасних умовах глобальних кліматичних змін природні катастрофи, такі як затоплення, стають дедалі частішими та руйнівнішими для економіки регіонів. Затоплення в Одесі 30 вересня 2025 року, викликане рекордними зливами, понад 150-200 мм опадів за 7 годин, що в 4- 5 разів перевищує місячну норму, призвело до значних людських втрат, 12 загиблих, включаючи дитину та матеріальних збитків. Затоплено 868 будинків з загальними збитками понад 130 млн. грн., паралізовано транспорт, евакуйовано 227 транспортних засобів. Підтоплення вулиць, падіння дерев щонайменше 70 та зупинку громадського транспорту.

Теоретична база аналізу базується на теоріях ризик-менеджменту та моделях катастрофічних ризиків [1]. В українському контексті дослідження страхування від стихійних лих підкреслюють низький рівень покриття (лише 40-50% автомобілів застраховані КАСКО) [2]. В Україні аналіз затоплень Національної служби здоров'я України у 2024 році показує, що гідроризики зростають на 15 % щорічно через урбанізацію та застарілу інфраструктуру, ливнева каналізація в Одесі зношена на 40%. Застосуємо метод Монте-Карло в страхуванні дозволяє моделювати ризики (VaR, CVaR).

Екстрапольовано кількість затоплених авто 1500-2000 на основі 227 евакуйованих та неофіційних оцінок [3]. Для моделювання використано Монте-Карло симуляцію 10 000 ітерацій в Python з бібліотекою NumPy з параметрами кількість авто $\sim N(1750, 250)$, $\min=1000$; збиток на авто $\sim N(43350 \text{ грн.}, 16500 \text{ грн.})$; частка застрахованих $\sim U(0.4, 0.5)$; покриття $\sim U(0.6, 0.8)$. Обчислено середні, стандартні відхилення, VaR та CVaR на 95% рівні. Дані про реакцію страховика візьмемо з типових практик з урахуванням законодавства.

Пошкодження автомобілів від затоплення класифікуються за типами, з домінуванням гідравлічних та електричних. Основні: 1) гідроудар двигуна: вода в циліндрах призводить до деформації (60% випадків, ремонт 50 000 грн); 2) електричні сбої: короткі замикання (20%, 30 000 грн.); 3) корозія: Ржавчина та плісня (10%, 20 000 грн.); 4) механічні: від обвалів доріг (7%, 70 000 грн.); 5) інші: затоплення паливної системи (3%, 15 000 грн.).

Таблиця 1

Характеристика пошкоджень автомобілів м.Одеси

Тип пошкодження	% випадків	Середній збиток, грн.	Загальний збиток, млн. грн.
Гідроудар	60	50 000	52,5
Електрика	20	30 000	10,5
Корозія	10	20 000	3,5
Механічні	7	70 000	8,6
Інші	3	15 000	0,8
Всього	100	43 350	75,9

**Розраховано автором самостійно на основі [3]*

Загальний масштаб: ~1750 авто, середній збиток 43 350 грн., сумарно 75,9 млн. грн. (з симуляції). Це 0,5-1% парку Одеси ~200 000 авто, але впливає на мобільність, знижуючи ВВП міста на 0,2-0,5% у IV кварталі 2025 р.

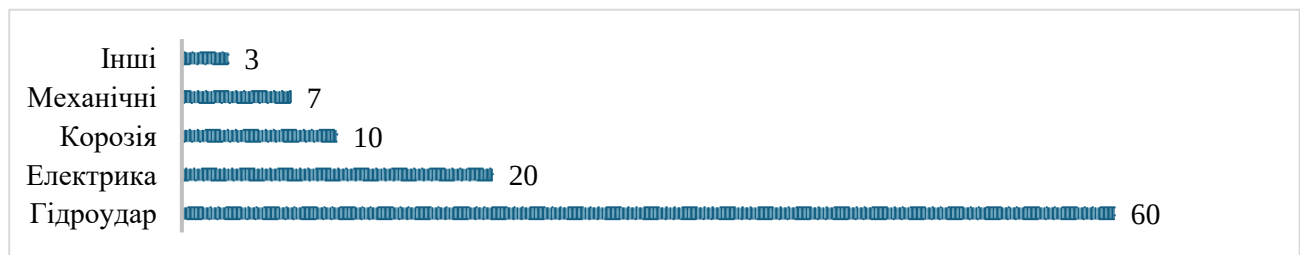

Рис.1 Бар-чарт розподілу ризиків м.Одеси

**Розраховано автором самостійно на основі [3]*

Страхові компанії реагують відповідно до полісів КАСКО, що покривають стихійні лиха в 70-80% випадків. Очікувано 500-800 заяв, виплати 60-80% збитків з франшизою 5-10%, сумарно 23,9 млн. грн. Навантаження на резерви <5% від 20 млрд. грн. страхового ринку України. Огляди 3-5 днів, але відмови в

20% випадків через відсутність "райдерів" на затоплення, що веде до судів з успіхом позивача 70%. Держава компенсує частково 10000-20 000 грн. на авто з Фонду ЧС. Зростання тарифів на 10-15% у 2026 р. для Одеси.

Таблиця 2

Симуляція ризиків м.Одеси за допомогою методу Монте-Карло

Метрика	Загальний збиток, млн. грн.	Виплати, млн.грн.
Середнє	75,9	23,9
Стандартне відхилення	11,0	4,3
95% перцентиль	93,9	31,2
Мінімум	42,5	11,6
Максимум	119,5	42,6
VaR 95%	93,9	31,2
CVaR 95%	98,5	33,2

**Розраховано автором самостійно на основі [3]*

Можливо зробити висновок, що у короткому періоді збитки 200-250 млн. грн. (авто + інфраструктура), 0,3% ВРП Одеси (~80 млрд. грн.). Середньостроково, інфляція +0,1-0,2% через зростання тарифів. Довгостроково: потреба в інвестиціях 500 млн. грн. на рік на адаптацію. Страхування амортизує 30-40% шоку ринку, але низьке покриття посилює нерівність ринку, тобто незастраховані несуть 100% втрат.

Затоплення підкреслює вразливість економіки до кліматичних ризиків. Оскільки страхування – ключовий буфер (ROI 150% за 3 роки), можна рекомендувати:

- 1) обов'язкове розширення КАСКО на гідроризики з льготами;
- 2) цифризація оцінок (AI);
- 3) зелені облігації для інфраструктури;
- 4) інтеграція кліматичних моделей у тарифи.

Список використаної літератури:

- 1. Knight F. H. Risk, Uncertainty and Profit. Boston: Houghton Mifflin 1921.
- 2. Кравченко О. Страхування в Україні. 2018.
- 3. Дані ДСНС України та засобів масової інформації. 2025.